

DZIENNY (42) ai

dzienny (41), **dzienni** (1); dzienny : dzienni *Mącz* (7 : 1)

e jasne.

sg m N dzienny (7). ◊ G dzienn(e)go (1). ◊ A dzienny (2). ◊ I dziennym (1) *LatHar*, dzienn(e)m (1) *MiechGlab* ◊ f N dzienną (3). ◊ G dzienn(e)j (2) *HistAl*, dzienny (1) *Mącz*. ◊ D dzienn(e)j (1). ◊ A dzienną (2). ◊ I dzienną (1). ◊ L dzienn(e)j (1). ◊ n N dzienn(e) (1) *LatHar*, dzienni(e) (1) 88c. ◊ G dzienn(e)go (2). ◊ A dzienn(e) (1). ◊ I dziennym (1). ◊ L dziennym (2). ◊ pl N subst dzienné (6); -é (1), -(e) (5). ◊ G dziennych (3). ◊ A subst dzienn(e) (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Dotyczący dnia jako czasu od wschodu do zachodu słońca (często w przeciwstawieniu do nocy), we dnie, za dnia; diurnus Cn (23) : Niechćiey ítráconym mieć/ Boże włzechmocny/ Dżienne wzdychánie/ y płáčź przyimi nocny GrabowSet M4; LatHar +8v, 3.*

Wyrażenia: »godzina dzienna (i nocna)« (4): tedy fie sftála ciemność prawie aż do oštátniey godziny dzienney HistAl A6v, K7; niektorzy mnimáią/ że ieden dzień pościć máią/ drudzy dwá/ drudzy więcey. A niektorzy z nich czterdzieści godzin dziennych y nocnych w dzień íwoy policzáią. WujJud 194; LatHar 69.

»dzienne i nocne godziny« = modlitwy brewiarzowe, stanowiące codzienny kult publiczny Kościoła (tzw. oficjum) (1): á íkoro trochę podroń/ zá vpominánim rodzicow/ Klerykiem zoftał [Dunstanus] [...] czytał/ śpiewał/ dzienne y nocne godziny SkarŻyw 507.

»modlitwy dzienne« (2): MODLITWY DZIENNE. Skoro wftániefz/ mów z Kościołem BOżym. W Imię Oycá +y Syná +y Duchá świętego +Amen. LatHar 4, 3 źp.

»nabożeństwo dzienne« (3): Rozliczny ípofoob krotkiego nabożeńftwá dzienneho/ przez rozmyślanie y modlitwę. LatHar 51, [+12], +++2v.

astron. »rowność dzienno a nocno« = zrównanie dnia z nocą (1): AEquinoctialis, Co ku rowności dzienney á nocney zależy. Mącz 4c.

wojsk. »straż dzienno« (1): A przeto ná Hetmáná należy/ [...] ítraż dzienno zákázowác [excubias mandare]/ á nocno koleię rozdávác ModrzBaz 115.

»dzienna(-e) światłość, światło« [szyk 1 : 1] (1 : 1): Kołem poydźie gwiazdźifta noc zá światłem dziennoy. KochPs 211; GrabowSet X.

»dzienna zorzo« (2): IEfcze byto nic nie znác/ áby dzienno zorzá Wychodźic miałá ná świat z głębokiego morzá PudlFr 66, 71.

Szereg: »dzienny i (a) nocno« (3): Mącz 4c; WujJud 194; SkarŻyw 507 cf Wyrażenia.

W przén (3) : Mgła íeft noc dzienno á praczo oczu. BielŻyw 136.

Szereg: »dzienny i nocno« (2): rácz ferce moie zráníć/ áby płáčź zá grzechy moie był mi dziennoy y nocnoy chlebem. LatHar 301, 232.

a. Jako jednostka miary długości drogi (1) :

Zwrot: »dziennym chodem mierzyć« (1): nie máią [Tatarzy] drog ani przewozow tylko dziennoy chodem fwe mile mierzą. MiechGlab 23.

2. *Dotyczący doby jako jednego dnia kalendarzowego; codzienny; dialis, hemeresios Cn; quotidianus PolAnt (18)* : Miał sumnienie jako sięgi iakie/ y piż na nim dżienne grzechy. *LatHar* 4; Pięc rzeczy w łobie zawiera Dżienne z łwym sumnieniem obrachowanie. *LatHar* 69.

Tytuły (3): Dżienne łprawy wedlie Niebiełkich Biegow ná rok Panłki 1563 Przełz Całprá Gołkiego wliekarłtwiech Doctora pilnie opillane. *Goski kt.*

Wyrażenie: »rzczy (dniow) (albo) dżienne« = tłumaczenie hebr. tytułu ksiąg Starego Testamentu zwanych *Paralipomenon, Kroniki (2)*: Pierwłze księgi kronik Te kłięgi Iwreyczycy Dybre Háiámim (to ielt/ rzczy dniow/ álbo dżienne) zową. *BudBib* 1.*Par arg*, 1.*Par arg*.

a. *O pracy, płacy, wikcie itp., obliczanych według dni roboczych, dniówek (13)* :

Wyrażenia: »dżienny chleb« (1): iż o powłzedni y iakoby dżienny chleb prołić w Ewángeliey łwiętey nas náuczono *LatHar* 2.

»dżienn(i)e myto« (2): *Mącz* 88c; że był to włzytko coł Chryłtus w práwie [...] zołtáwił/ ochotnie/ iako łyn pełnił/ y zá to łię nie dżiennego mytá/ iako robotny przychodźieñ/ ále dżiedzictwá/ iako łyn łprzilpofobiony łpodziewáł. *SkarŻyw* 3.

»dżienny obrok« [*szyk 1 : 1*] (2): Chenix, [...] Miárá winna/ około dwu kwart trzymáyąc/ á ták wielki był dżienny obrok łług v Grekow. *Mącz* 52a, 288b.

»dżienny pokarm« = *diarium Cn (1)*: Diarium, Obrok/ Dżienny pokarm *Mącz* 85a.

»dżienna praca, robota« = *diurnum, iusta, pensum Cn [szyk 1 : 1] (1 : 1)*: *Quadrans operae*, Czwarta część obroku álbo roboty dżienny. *Mącz* 334d; *SkarŻyw* 106.

»słuzba dżienna« (1): A Wte dni gdy łię przymnáżáło veźniow/ było łzemránie Greczynow ku Ebreom/ iż przegłádáne bywáły włłuzbie dżienney [*in ministerio quotidiano*] wdowy ich. *BudNT Act* 6/1.

»dżienny zołd« (1): Mercedes, Myto/ Záplátá/ dżienny zołd *Mącz* 217b.

Szereg: »powszedni i jakoby dżienny« (1): *LatHar* 2 *cf* »dżienny chleb«.

W przen (3) :

Wyrażenie: »grosz dżienny« [*szyk 2 : 1*] (3): *LatHar* +8v; Bo wiele ielt miełzkánia w niebie. Iedno niebo/ iedno łzczęłcie błogolłáwionych: ieden grosz dżienny/ ktory robotnicy w winnicy prácuiający biorą *SkarKaz* 549a; Dżienny grosz włzytkim iednáki ktory gołpodarz rozdáie/ przez ktory łię znáczy żywot wieczny *SkarKaz* 549b.

*** *Bez wystarczającego kontekstu*: (1) : Diurnus, Dżienny. *Mącz* 88c.

Synonim: 2. *powszedni*.

Cf CODZIENNY, CZTERDZIENNY, **CZTERODZIENNY**, **CZWARTODZIENNY**, **CZWORODZIENNY**, **DNIOWY**, **DWUDZIENNY**, **JEDNODZIENNY**, **NAKOŹDODZIENNY**, **STARODZIENNY**, **SZEŁCIODZIENNY**, **TRZECIODZIENNY**, **TRZYDZIENNY**